

Les Adoberies de Lleida del segle XIII

**Guia d'activitats didàctiques
per a centres educatius**

La guia que teniu a les mans

El servei educatiu de les Adoberies de Lleida, té com a objectiu dissenyar recursos per a l'aprenentatge de la història i la cultura de Lleida a través de les seves adoberies d'època feudal.

A través de l'anàlisi, la reflexió i el coneixement directe del patrimoni cultural excavat de la ciutat, tenim l'oportunitat de conèixer un capítol important del llegat del nostres avantpassats i de la seva manera de viure i entendre la societat de l'època.

Les activitats educatives que es presenten tenen la finalitat de contribuir a la formació dels alumnes mitjançant l'associació d'idees, la reflexió, el diàleg i la capacitat d'expressar-se, entre altres competències.

Per això les propostes estan relacionades amb els continguts de l'actual currículum escolar, s'associen a diferents àrees de coneixement i estan adaptades als diferents nivells educatius.

La guia s'ordena per tipus de visita i nivells educatius. Cada visita disposa d'una descripció amb la informació pràctica, el contingut i la metodologia que es proposa, el àrea de coneixement amb què està relacionada i el nivell educatiu al que s'adreça.

Per algunes visites, hem elaborat dossiers de treball adreçats als alumnes, que es lliuren al final de la visita per realitzar-los a la classe amb la idea d'aprofitar els continguts apresos.

Totes les activitats són gratuïtes, finançades pel Pla de Barris Portal de la Magdalena-Noguerola.

Textos, continguts i elaboració del material didàctic:

Maria Cacheda Pérez, 2011.

Edició i maquetació a càrrec de:

**Projecte del Pla de Barris Portal de la Magdalena – Noguerola (convocatòria 2009)
Oficina Municipal d'Urbanisme de l'ajuntament de Lleida.**

Les Adoberies de Lleida del segle XIII

Oficina del Pla de Barris Portal de la Magdalena-Noguerola

Horari d'obertura:

De dimarts a dissabte de 9:30 a 14:00 hores.

Dimarts i dijous de 16 a 19 hores.

Serveis (prèvia reserva):

Visites per a grups concertats.

Visites didàctiques per a centres educatius.

Informació i reserva:

Rambla de Ferran, 9 baixos, Lleida

Telèfon: 973225428

mcacheda@paeria.es

<http://lesadoberiesdelleida.blogspot.com/>

Introducció

La població que es va establir a Lleida després de la conquesta (que suposa el complet domini cristià de Catalunya i Aragó), procedia primer de la Catalunya vella i, més tard de Llenguadoc. Tot i que la majoria dels habitants es dedicaven a la terra i al bestiar, l'establiment d'artesans i mercaders va ser força important, de manera que va augmentar el creixement econòmic de la ciutat.

Segons la documentació escrita, durant la segona meitat del segle XII i gran part del XIII, Lleida va tenir una gran activitat comercial amb la resta de Catalunya i amb Provença, Rosselló i Aragó, i era reconeguda la qualitat dels seus productes: les teles de llanes, la producció de lli i els productes derivats de la pell.

El treball de la pell va tenir molta importància, el 42% dels homes d'ofici conegut, immediatament després de la conquesta, treballaven la pell i el cuir (el 20% eren oficis directament relacionats amb la transformació de la pell: blanquers, aluders i assaonadors).

La pell era un material molt usat pels homes i per les dones medievals. S'utilitzava per vestir les persones (sabates, guants, cinturons, barrets), s'usava en els animals (cingles, selles, arnesos), en el transport de líquids (bótes) o de sòlids (bosses), per a contenidor d'objectes (cofres o caixes) i també en les armes (beines -estoig de l'espasa-, carcaixos -per portar les fletxes-, elms).

Trobem als blanquers sobretot al nord-est de la ciutat, en un sector una mica allunyat del centre i situat al costat de la sèquia d'Alcarràs. Molts d'ells posseïen calciners on tractar les pells, precisament al carrer de la Blanqueria (avui carrer Blanquers, entre la baixada de la Trinitat i la baixada de l'Audiència), a la parròquia de Sant Joan. En aquesta parròquia també estaven instal·lats els assaonadors, al carrer i plaça de l'Assaonaria; i a la parròquia de la Magdalena, estaven els aluders, al carrer de l'Aluderia.

Les activitats productives es concentraven en carrers i places per afinitats. Els tres oficis estaven propers, tot i que assaonadors i blanquers van tendir a unificar-se com ho demostren les adoberies excavades.

Plànol de la ciutat de Lleida a la fi de l'edat mitjana on se situen les cases de les persones que es dedicaven als oficis relacionats amb el treball de la pell i el cuir.

Bolos, 2008.

Les Adoberies de Lleida, l'art de la pell

Visita amb dossier didàctic: Educació Infantil i Educació Primària Cicle Inicial

Àrees de coneixement:

Descoberta de l'entorn

Comunicació i llenguatges

Llengua i literatura catalana

Coneixement del medi natural, social i cultural

A la ciutat de Lleida des de finals del segle XII i al segle XIII es van establir els adobers a ciutat al carrer Blanquers. En aquest carrer es concentraven les adoberies, entre l'actual Rambla de Ferran i el carrer del Carme. Els documents antics que es conserven ens parlen del fet que les adoberies i tot el projecte urbanístic que comporten, s'havia dut a terme perquè les anteriors, possiblement d'origen andalusí, ja estaven obsoletes. Aquest és el lloc on els arqueòlegs han trobat les restes d'un conjunt d'estructures que formarien part de l'antic complex adober, els obradors, les adoberies; que formaven part del barri dels blanquers i se situaven a tocar de la muralla i l'antiga sèquia d'Alcarràs.

Descripció de l'activitat:

Realitzarem una visita amb un recorregut per les restes de les adoberies, introduint conceptes bàsics per a conèixer què és una adoberia, quines pells s'adobaven a les adoberies, com vivien els adobers i quins objectes es fabricaven amb les pells adobades. Un cop finalitzat el recorregut, els alumnes elaboraran el dossier didàctic amb l'ajut dels professors a la classe.

Lloc: Les Adoberies de Lleida, Rambla de Ferran, 9, baixos.

Durada de l'activitat: 1 hora aproximadament.

Calendari: de setembre a juny, de dimarts a divendres, dins l'horari escolar.

Nombre de nens: grup classe.

Material: es facilitarà un dossier didàctic per nen.

Per a reserves i més informació:

Les Adoberies

Oficina Pla de Barris Portal Magdalena-Noguerola

Rambla de Ferran, 9

Telèfon: 973225428

a/e: mcacheda@paeria.es

Les Adoberies de Lleida, l'adob de les pells i altres gremis relacionats

Visita amb dossier didàctic:
Educació Primària Cicle Mitjà i Superior i Educació Secundària Obligatòria

Itinerari guiat: Batxillerat

Àrees de coneixement:

Llengua i literatura catalana
Coneixement del medi natural, social i cultural

Ciències socials, geografia i història

El Curtidor, José Salís, 1896

A la ciutat de Lleida des de finals del segle XII i al segle XIII es van establir els adobers a la Carreria dels Sabaters (actual carrer Blanquers). En aquest carrer es concentraven les adoberies, entre l'actual Rambla de Ferran i el carrer del Carme. Aquest és el lloc on els arqueòlegs han trobat les restes d'un conjunt d'estructures que formarien part de l'antic complex adober, les adoberies; que representaven part del barri dels blanquers i se situaven a prop d'altres barris i gremis de la ciutat com els sabaters, els assaonadors o els aluders.

Descripció de l'activitat:

L'activitat s'inicia amb la visita guiada a les adoberies, plantejada com una aproximació històrica a Lleida, a fi de deduir i comprendre com funcionava una adoberia de pells a l'antiguitat: començant pels diferents processos del treball fins a l'especialització de l'ofici gremial. Les adoberies de Lleida són un marc idoni per analitzar qui hi treballava i com s'establien les relacions de treball en l'època feudal, com també per observar i conèixer la formació dels gremis i la seva importància en l'estructuració social. Aquesta activitat centra la mirada en les adoberies com a pretext per explicar quina rellevància tenia l'ofici d'adober i la seva relació amb els diferents oficis que coexistien a la ciutat de Lleida d'aquells temps.

Lloc: Les Adoberies de Lleida, Rambla de Ferran, 9, baixos.

Durada de l'activitat: 1 hora aproximadament.

Calendari: de setembre a juny, de dimarts a divendres, dins l'horari escolar.

Nombre de nens: grup classe.

Material (Educació Primària i Educació Secundària Obligatòria): es facilitarà un dossier didàctic per nen.

Per a reserves i més informació:

Les Adoberies

Oficina Pla de Barris Portal Magdalena-Noguerola

Rambla de Ferran, 9

Telèfon: 973225428

a/e: mcacheda@paeria.es

Descolgant el passat, el descobriment de les Adoberies de Lleida

Itinerari guiat: Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat

Àrees de coneixement:

Ciències socials, geografia i història

Humanitats i Ciències Socials: Història i Patrimoni

Entre els anys 2000 i 2006, en enderrocar les cases de la rambla de Ferran fins al número nou, el Servei d'Arqueologia de l'Ajuntament de Lleida, va realitzar l'excavació d'un total de sis adoberies, de les quals se'n van conservar íntegres dues. Un cop restaurades ja podem visitar-les.

A la Lleida feudal es van establir els adobers al actual carrer Blanquers. En aquest carrer es concentraven les adoberies, entre l'actual Rambla de Ferran i el carrer del Carme. Aquest és el lloc on els arqueòlegs van trobar les restes d'un conjunt d'estructures que formarien part de les antigues adoberies.

Descripció de l'activitat:

A la visita guiada a les adoberies, parlarem de la feina de l'arqueòleg, com es van trobar les adoberies de Lleida i dels diferents processos legals i tràmits que ha de passar una resta arqueològica fins arribar a la seva restauració i musealització. Com saben els arqueòlegs on es troben les restes arqueològiques? Algunes vegades les restes del passat poden donar-se a conèixer, com és el cas, per la construcció d'edificis; però abans de començar, els constructors han de demanar un permís d'obres a l'ajuntament. Així és com prenen protagonisme els arqueòlegs que, en primer terme, han de realitzar un treball de recerca d'informació sobre el lloc on s'haurà de construir l'edifici en qüestió. Per això, consulten les biblioteques i arxius, cerquen les fonts històriques, els vells documents, les inscripcions i els mapes que els poden ajudar a trobar objectes del passat. Aquests documents, poden aportar pistes sobre la localització de ciutats, pobles, indústries, etc. Aquestes són les fonts escrites, les que ja parlaven de les adoberies feudals de Lleida.

Lloc: Les Adoberies de Lleida, Rambla de Ferran, 9, baixos.

Durada de l'activitat: 1 hora aproximadament.

Calendari: de setembre a juny, de dimarts a divendres, dins l'horari escolar.

Nombre de nens: grup classe.

Per a reserves i més informació:

Les Adoberies

Oficina Pla de Barris Portal Magdalena-Noguerola

Rambla de Ferran, 9

Telèfon: 973225428

a/e: mcacheda@paeria.es

Quadre d'activitats

	Infantil P-3 P-4 P-5	Primària Cicle Inicial 1r i 2n	Primària Cicle Mitjà i Superior 3r i 4t 5è i 6è	ESO Primer Cicle 1r i 2n	ESO Segon Cicle 3r i 4t	Batxillerat	Àrea de coneixement
Les Adoberies de Lleida, l'art de la pell	Visita amb dossier didàctic	Visita amb dossier didàctic					Llengua i literatura catalana
Les Adoberies de Lleida, l'adob de les pells i altres gremis relacionats			Visita amb dossier didàctic	Visita amb dossier didàctic	Visita amb dossier didàctic	Itinerari guiat	Coneixement del medi natural, social i cultural
Descolgant el passat: el descobriment de les Adoberies				Itinerari guiat	Itinerari guiat	Itinerari guiat	Ciències Socials, Geografia e Història Història i Patrimoni

Bibliografia

Guia d'activitats didàctiques. Museu de Granollers.

2010. VVAA. *La Pell.* Col·lecció biodiversitat i tecnodiversitat, 14. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya i Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia. Igualada.

2010. Payà Mercé, X. Les adoberies d'època feudal a la ciutat de Lleida. *Revista d'Arqueologia de Ponent*, 20. Pàgs. 27-92. Universitat de Lleida

2009. VVAA. *La Pell.* Col·lecció biodiversitat i tecnodiversitat, 6. Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya.

2008. Bolos, J. *Dins les muralles de la ciutat. Carrers i oficis a la Lleida dels segles XIV i XV.* Lleida. Ajuntament de Lleida.

1995. Oliver Castaños, A. i Prom, T. *Arqueologia, la Lleida secreta.* Mataró. Manent Edicions S.L.

1990. VVAA.. *Cal Granotes. Una adoberia del segle XVIII.* Museu Comarcal de l'Anoia. Igualada.

Les Adoberies de Lleida del segle XIII

Visites escolars, més informació:

Rambla de Ferran, 9

25007 Lleida

973225427

<http://lesadoberiesdelleida.blogspot.com>

Generalitat de Catalunya
**Departament de Territori
i Sostenibilitat**

Empresa Municipal
d'Urbanisme
de Lleida, SL

Ajuntament de Lleida